



Metsätuhoihin varautuminen Suomessa

**Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan
varautumissuunnitelma metsätuhoihin**

Webinaarin ohjelma



- 13.00** Tilaisuuden avaus; metsäneuvos Erno Järvinen, MMM
- 13.05** Luonnos varautumissuunnitelmasta; neuvotteleva virkamies Sanna Paanukoski, MMM
- 13.25** Metsätuhoihin varautuminen Metsäkeskuksen näkökulmasta; valmiuspäällikkö Ragnar Höckerstedt, Suomen metsäkeskus
- 13.40** Miksi varautua puustotuhoihin nyt? tutkimuspäällikkö Markus Melin, Luke
- 13.55** Vuoden 2024 tuhotilanne; tutkija Tiina Ylioja, Luke
- 14.15** Tulevaisuutta mallintaen, tutkija Juha Honkaniemi, Luke
- 14.30** Näkökohtia metsänuudistamiseen tuhon jälkeen; erikoistutkija Katri Himanen, Luke
- 14.45** Kysymyksiä ja keskustelua
Päätössanat
- 15.15** Tilaisuus päättyy

Metsätuhoihin varautuminen Suomessa

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan
varautumissuunnitelma metsätuhoihin –
luonnoksen esittely

27.1.2025

Sanna Paanukoski

Neuvotteleva virkamies

MMM, Luonnonvaraosasto, Metsä- ja biotalousyksikkö



Varautuminen kuuluu kaikille



Varautumisen perusta

Kokonaisturvallisuus on suomalaisen varautumisen yhteistoimintamalli, jossa yhteiskunnan elintärkeitä toiminnoista huolehditaan viranomaisten, elinkeinoelämän, järjestöjen ja kansalaisten **yhteistyönä**.

Tätä mallia voidaan pitää perustana myös metsätuhoihin varautumisessa: Metsistä on huolehdittava viranomaisten, tutkimuslaitosten, metsänomistajien, elinkeinoelämän ja järjestöjen yhteistyönä.

Yhteiskunnan turvallisuusstrategia



- Varautumisen päämääränä on **Yhteiskunnan turvallisuusstrategian** (2025) mukaan pienentää uhkien toteutumisen todennäköisyyttä, edistää omaa valmiutta kohdata niitä ja luoda edellytykset vasteelle eli kyvylle vastata häiriötilanteisiin ja kriiseihin.
- Varautuminen perustuu valmiuslaissa, pelastuslaissa ja muussa lainsäädännössä säädettyyn varautumisvelvollisuuteen, sopimuksiin ja vapaaehtoisuuteen. Sitä johtaa, valvoo ja yhteensovittaa kukin ministeriö toimialallaan.
- **Metsätuhovarautumissuunnitelma liittyy YTS:n strategiseen tehtävään 37. Ympäristön muutosten, luontokadon ja ilmastonmuutoksen havainnointi ja seuranta sekä niistä aiheutuvien uhkien torjunta ja muutoksiin varautuminen**

Metsätuhovarautumisen historiaa lyhyesti



- Metsätuhoista huolestuttiin jo vuonna 1978, jolloin MMM asetti toimikunnan laatimaan ehdotusta metsätuhojen torjumiseksi tarvittavista lainsäädännöllisistä ja muista toimenpiteistä.
- Toimikunnan mietintö valmistui 1979, ja siihen pohjautuva laki metsän hyönteis- ja sienituhojen torjunnasta tuli voimaan 1991.
- Metsätuholainsäädännön kokonaisuudistus tuli voimaan 2014, sen jälkeen useita päivityksiä.
- Vuonna 2005 Ruotsiin iskenyt Gudrun-myrsky havahdutti Suomen metsähallinnon varautumaan laajoihin tuulituhoihin.
 - Ensimmäinen toimintamalli valmistui vuonna 2007.
 - Toimintamallia ja erityisesti Suomen metsäkeskuksen roolia kehitetty siitä lähtien.
- Ensimmäinen MMM:n metsätuhovarautumissuunnitelma valmistui vuonna 2012.



Tulevaisuudessa tuhotilanteet voivat olla
yhä laajempia tai
puustovaikutuksiltaan pahempia.

Varautuminen on entistä tärkeämpää!



Taustaa termeistä ja soveltamisalasta

- Varautumissuunnitelmaa sovelletaan metsälain alaisissa metsissä.
- Suunnitelmassa käytetään termiä **metsätuho** ja myös sitä tarkentavaa termiä **metsän puustotuho**. Niillä tarkoitetaan tässä dokumentissa erilaisten tekijöiden aiheuttamia sellaisia vahinkoja, jotka alentavat metsätalouden tuottoa.
- **Puuston tai metsän terveys ei siis ole biologinen käsite, vaan sillä viitataan puuston kuntoon suhteessa puuntuotannollisiin tavoitteisiin.**
- Suunnitelmassa on tunnistettu myös se, että puuston kuolleisuus tuhojen myötä tuo talousmetsiin monimuotoisuushyötyjä. Monille eliölajille tärkeän lahopuun määrä metsissä lisääntyy tuhojen myötä.
- Metsien terveyttä ja monimuotoisuutta on pystyttävä edistämään samoissa metsissä.

Varautumissuunnitelman tarkoitus



- Suunnitelman tarkoituksena on toimia ohjaavana ja viestinnällisenä välineenä metsätuhoihin varautumisessa Suomessa.
- Sitä toteutetaan yhteistyössä hallinnonalan toimijoiden kanssa virkatyönä sekä tulosohjauksen ja hankkeiden kautta.
- Varautumissuunnitelmaa täydentävät metsäalan toimijoiden ja organisaatioiden omat varautumissuunnitelmat sekä pahimpia tuhonaiheuttajia koskevat yksityiskohtaisemmat valmiussuunnitelmat.



Varautumissuunnitelman sisältö

- Suomen metsien nykyinen terveydentila
- Merkittävimmät tuhonaiheuttajat ja tuhoriskit, ml. ilmastonmuutoksen mukanaan tuomat runsastuvat riskit
- Varautumistoimet
- Tuhoihin varautumisen tärkeimmät kehittämiskohteet
- Vastuunjako eri toimijoiden välillä
- Viestintä
- Liitteenä tarkempi luettelo merkittävimmistä tuhonaiheuttajista



Varautumisen vaiheet

- Metsätuhoihin varautuminen on suunnitelmassa esitetty neljässä eri vaiheeseen Euroopan metsäinstituutin (EFI) esittämää riskihallinnan sykliä mukaillen:
 - 1) **tuhoihin varautuminen (preparedness)**
 - 2) **tuhojen ennaltaehkäisy (prevention)**
 - 3) **tuhotilanteessa reagointi (response)**
 - 4) **tuhotilanteesta elpyminen (recovery).**
- Varautuminen, ennaltaehkäisy ja reagointi eri häiriöihin ja tuhonaiheuttajiin on tapauskohtaista johtuen sekä tuhonaiheuttajien moninaisuudesta että alttiin puustoon iästä, rakenteesta ja ominaisuuksista.

Vaihe 1: Metsätuhoihin varautuminen (preparedness)



Sisältää mm.

- Tuhonaiheuttajien merkityksen tunnistaminen
- Tuhonaiheuttajien ja tuhojen esiintymisen seuranta
- Tutkimus ja koulutus
- Lainsäädäntö (metsätuholaki, kasvinterveyslaki, kasvinsuojeluainelaki, vieraslajilaki, metsälaki...)
- Varautumis- ja valmiussuunnitelmat
- Valmiusharjoitukset
- Infrastruktura ja resursseista huolehtiminen

Vaihe 2: Metsätuhojen ennaltaehkäisy (prevention)



Sisältää toimet, joilla pyritään vähentämään tuhojen todennäköisyyttä ja supistamaan niiden laajuutta, kuten esimerkiksi:

- Lainsäädännölliset keinot > tuoreen havupuutavaran varastoinnin rajoittaminen kesäaikana, juurikäävän torjunta
- Neuvonta, metsänhoidon suositukset > metsien hyvä hoito ja kasvukunnosta huolehtiminen
- Puulajivalikoiman monipuolistaminen, sekametsät ja metsänviljelyaineiston alkuperä
- Jalostetun metsänviljelyaineiston käyttö

Vaihe 3: Tuhotilanteessa toimiminen (response)



Tuhotilanteessa tavoitteena on estää tuhon laajenemista ja pienentää sen seurannaisvaikutuksia.

- Tilannekuvan muodostaminen
- Ennalta sovitut vastuut ja toimet, virka-avun antaminen pelastusviranomaisille
- Viestintä
- Lainsäädännön keinot poikkeuksellisissa tilanteissa:
 - Metsätuholain 9 §:n mukaan MMM voi metsätuhon leviämisen tai syntymisen estämiseksi Suomen metsäkeskuksen esityksestä määrätä vaara-alueen maanomistajat poistamaan metsästä tarpeellisen määrän puita tai ryhtymään muihin välttämättömiin toimiin.

Vaihe 4: Metsätuhoista elpyminen (recovery)



Tuhon jälkeen vaaditaan toimia, jotka pienentävät riskiä tilanteen uusiutumisesta tai vähentävät sen vaikutuksia tulevaisuudessa.

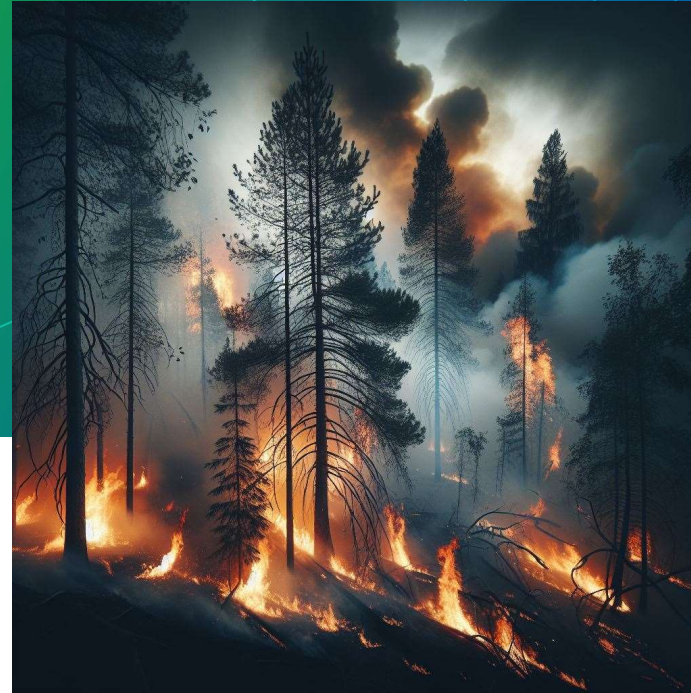
- Tilannearvio tehdyistä toimista ja niiden onnistumisesta, viestintä
- Ripeä metsänuudistaminen
- Metsänviljelyaineiston alkuperä ja riittävyys, puulaji
- Vakuutusten rooli
- Vahingonkorvaukset; metsätuholaki 20 §, 21 §

Mitä uutta esitetään?



**Valmiussuunnitelma
kirjanpainajan varalle**

+ muita kehittämistoimia!



**Valmiussuunnitelma
metsäpalojen varalle
yhteistyössä
sisäministeriön
hallinnonalan kanssa**



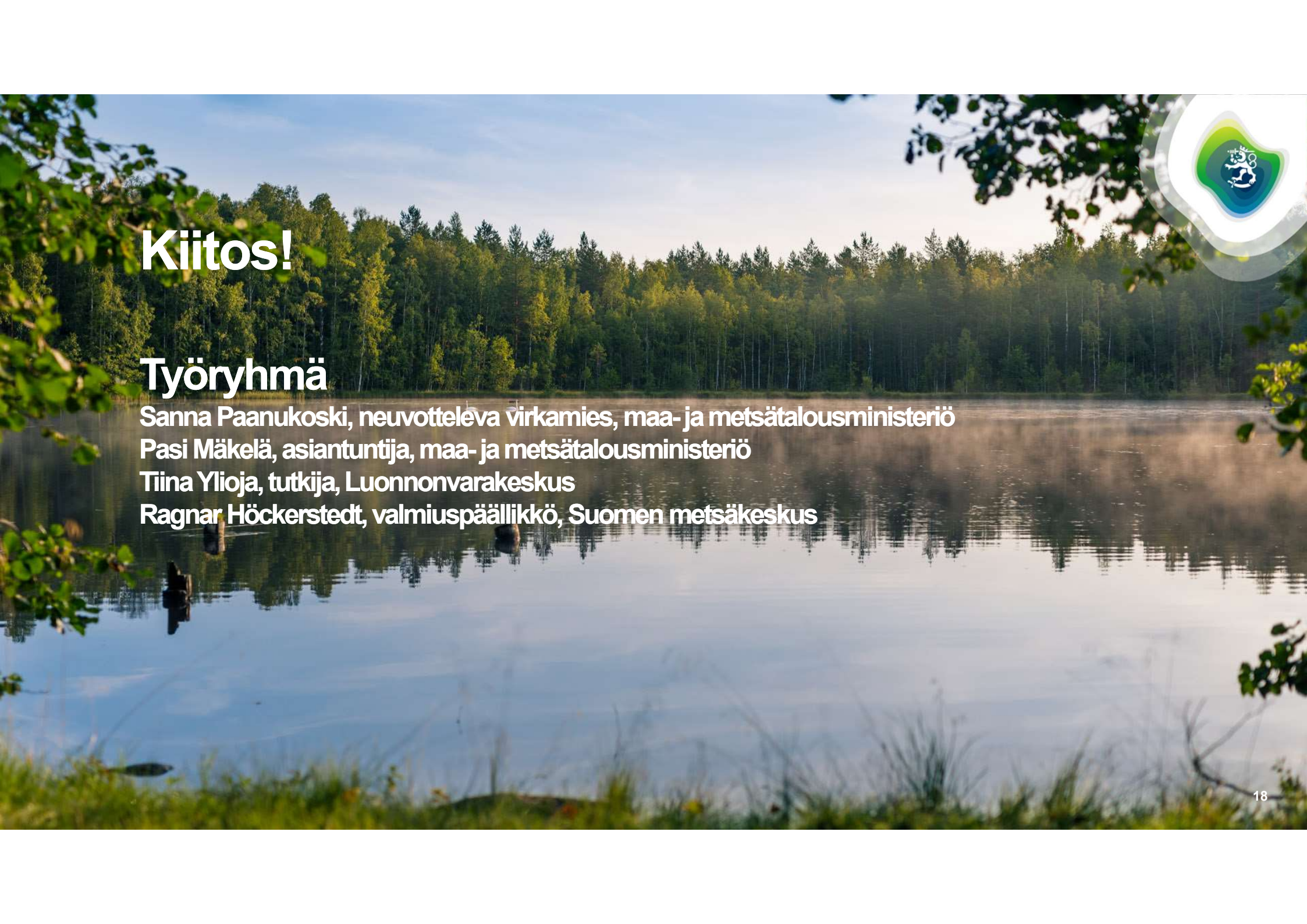


Lausuntokierros

Suunnitelma ja lausuntopyyntö löytyvät osoitteesta <https://mmm.fi/lausunnolla>

Lausuntoaikaa 7.3.2025 saakka

Valmis suunnitelma julkaistaan MMM:n julkaisusarjassa ja siitä tiedotetaan erikseen.



Kiitos!

Työryhmä

Sanna Paanukoski, neuvotteleva virkamies, maa- ja metsätalousministeriö

Pasi Mäkelä, asiantuntija, maa- ja metsätalousministeriö

Tiina Ylioja, tutkija, Luonnonvarakeskus

Ragnar Höckerstedt, valmiuspäällikkö, Suomen metsäkeskus